

Avfall
ÅVC och farligt avfall
Peter Nyström

Styrelsen för Stockholm Avfall AB

Regionala principer för återvinningscentraler i Stockholms län – Beslut

FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen föreslås besluta

- att invånare i Stockholms län ska ha möjlighet att nyttja återvinningscentraler oberoende av kommungränser
- att ekonomisk utjämning ska ske mellan de återvinningscentralsansvariga organen, så att kostnader för privatpersoners besök på återvinningscentraler belastar avfallskollektiven på ett rättvisande sätt
- att återvinningscentralsorganen bör med bibehållen identitet i sina respektive varumärken, stäva efter att på sikt utforma informationsskyltar, benämningar m.m. på ett enhetligt sätt.

Sonny Sundelin
TF Verkställande direktör

Malin Werner
Avdelningschef
Avfall

Sammanfattning

Enligt miljöbalken ansvarar varje kommun för insamling och behandling av det uppkomna hushållsavfallet inom kommunen. Merparten av det uppkomna grovavfallet och det farliga avfallet samlas in på en återvinningscentral (ÅVC). Kommuninvånare i länet använder ofta den återvinningscentral som av olika anledningar passar bäst för deras behov utan att kostnaden för detta besök är reglerat mellan kommunerna. Mellan 2018 och 2019 har Storsthlm (tidigare Kommunförbundet Stockholms Län) tagit fram förslag till regionala principer för återvinningscentralerna i Stockholms län. Huvuddelen i dessa principer omfattar att fatta beslut om ekonomisk utjämning s.k. kvittning så att varje kommun endast tar kostnader inom kommunens renhållningsansvar. I Stockholms län finns 12 olika ÅVC-ansvariga aktörer. De tre största är Stockholm Vatten och Avfall, SÖRAB och SRV återvinning.

Bakgrund

Återvinningscentralerna (ÅVC) är ett kommunalt ansvar. I stockholmsregionen finns 26 kommuner som är organiserade i 12 olika ÅVC-ansvariga aktörer. Frågan om regionala principer för återvinningscentralerna har diskuterats under många år i länet inom ramen för Storsthlmns arbete (tidigare Kommunförbundet Stockholms Län). Efter flera år utan aktivt arbete togs arbetet åter upp under 2018 då Sweco på Storsthlmns uppdrag intervjuade de ansvariga för återvinningscentralerna i respektive kommun i syfte att ta fram förslag till vilka regionala principer som ska gälla i kommunerna avseende besök till återvinningscentraler.

Storsthlmns styrelse beslutade den 21 februari 2019 att rekommendera kommunerna att ställa sig bakom föreslagna regionala principer för återvinningscentraler i Stockholms län och att verka för att en gemensam systemlösning som möjliggör fri rörlighet för medborgarna tas fram. Kommunerna i Stockholms län ombeds i beslutet att senast den 19 augusti 2019 återsända respektive kommuns ställningstagande till de föreslagna regionala principerna för återvinningscentraler i länet.

Stockholms kommunstyrelse har avstått att svara på remissen och ärendet behandlas istället av Stockholm Vatten och Avfall.

ÄRENDET

Nuläge

I Stockholms kommun finns våren 2019 sju ÅVC:er som årligen besöks av ca 1 miljon besökare. Kommunen genom Stockholm Vatten och Avfall ansvarar enligt miljöbalken för att hushållsavfall, inklusive grovavfall och farligt avfall från privatpersoner, samlas in och omhändertas. Merparten det uppkomna grovavfallet och farliga avfallet i kommunen samlas in på kommunens ÅVC, vilka finansieras av avfallstaxan som en del av dess grundavgift. Eftersom det inte finns några bommar eller andra system för att utesluta besökare utanför Stockholms kommun, råder det redan en outtalad fri rörlighet för de privathushåll som besöker anläggningarna från andra kommuner i länet. Dessa kommuner ersätter i nuläget inte Stockholm Vatten och Avfall för besöken. De utomkommunala besöken på står för en relativt stor andel av de totala besöken. På två av återvinningscentralerna (Bromma och Sättra) har bolaget sedan några år tillbaka undersökt hur fördelningen för besökarna ser ut mellan länets olika kommuner. Avseende år 2018 stod utomkommunala besök från Stockholms län för ca 27 % av besöken på Bromma respektive ca 26 % för Sättra. I antal innebär det ca 100 000 besök för Bromma ÅVC och ca 45 000 besök för Sättra ÅVC. Övriga fem återvinningscentraler i kommunen har även utomkommunala besök, men för dessa finns inga dokumenterade underlag. Det antas dock vara lägre än för ÅVC:erna i Sättra och Bromma. Även boende i Stockholms kommun besöker återvinningscentraler i andra kommuner och då främst SÖRAB:s anläggningar norr om Stockholms kommun, exempelvis Stockby Returpark på Lidingö och Kvarnkullen i Sundbyberg. Söder om Stockholms kommun finns huvudsakligen SRV återvinningscentraler. Eftersom det krävs ett passerkort för att komma in på dessa återvinningscentraler antas andelen besökare från Stockholm vara mycket låg. De tre största ÅVC-aktörerna i länet; Stockholm Vatten och Avfall, SÖRAB och SRV återvinning sköter ÅVC:er för ca 1,8 miljoner invånare. Övriga nio ÅVC-aktörer sköter anläggningar för ca 0,5 miljoner invånare.

Benämningen på vad återvinningscentralen kallas varierar mellan kommunerna. Utöver just återvinningscentral (som är vanligast) används exempelvis returpark, returen och

kretsloppspark. Även namnen på de olika avfallsfraktionerna och vad det står dess skyltar skiljer sig mycket mellan kommunerna.

Mål och syfte

Avfallstaxan får endast finansiera hanteringen av hushållsavfallet i den egna kommunen enligt miljöbalken. Att komma överens om en ekonomisk utjämning s.k. kvittning mellan kommunerna länet är därför en nödvändighet för att respektive kommun endast ska finansiera insamling och behandling av avfallet inom den egna kommunens renhållningsansvar.

Ett mål med att låta fri rörlighet råda mellan de 12 ÅVC-organen i länet är också att det kan korta resorna och därmed ge lägre utsläpp. Markttillgången till ÅVC:erna är ofta en bristvara för kommunerna. Anläggningarnas placering kan därför optimeras i länet om samverkan sker mellan kommunerna.

Att sträva efter en gemensam benämning och skyltutformning mm kan underlätta enkelheten, sorteringen och i förlängningen renheten i avfallsfraktionerna för de besökare som använder ÅVC:er i flera olika kommuner.

Organisation och ansvarsfördelning

Storsthlm samordnar arbetet mellan de ÅVC-ansvariga i respektive kommun för att införa de regionala principerna för återvinningscentralerna i länet. Enheten ÅVC och farligt avfall på Avfallsavdelningen på Stockholm Vatten och Avfall har driftansvar för de återvinningscentraler som finns i kommunen och medverkar i arbetet med införandet som representant för Stockholms kommun.

Tidplan

Under våren 2019 har en referensgrupp med de ansvariga för återvinningscentralerna i respektive kommun bildats. Referensgruppens uppgift är att planera för det praktiska genomförandet för en länsgemensam lösning.

Samtliga kommuner i Stockholms län föreslås att senast till den 19 augusti 2019 återkomma till Storsthlm med sina ställningstagande till de tre beslutspunkterna som detta beslutsärende omfattas av.

I september 2019 ska en styrgrupp och arbetsgrupp bildas som ska ta fram ett förslag på gemensam lösning som ska presenteras under våren 2020. Lösningen ska innehålla en samverkansöverenskommelse som reglerar kommunernas åtaganden och möjliggör fri rörlighet mellan kommunernas ÅVC:er.

Ekonomi

Antalet besök till Stockholms återvinningscentraler från övriga kommuner i länet antas vara högre än stockholmarnas besök till övriga kommuners återvinningscentraler. Detta främst beroende på att Stockholm ofta har bättre öppettider än övriga återvinningscentraler samt det geografiska läget centralt i länet med inpendling in till kommunen. Beroende på vilken överenskommelse avseende summa (kostnad per besök) som sluts mellan kommunerna i enlighet med beslutet om ekonomisk utjämning antas det innebära ett tillskott till avfallskollektivet i Stockholms kommun.

Risk

För de kommuner som idag har litet eller inget inflöde alls från andra kommuner, kan den ekonomiska utjämnningen ses som något negativt eftersom det kan tänkas ge en högre kostnad för avfallshanteringen än vad de har idag. Det finns en risk att de därför inte kommer rekommendera att beslut fattas i dessa kommuner i enlighet med Storsthlm's rekommendationer. Stockholm Vatten och Avfall bör därför verka för att ändå kunna ta betalt från dessa kommuner i de fall detta skulle inträffa.

SLUT

Bilaga 1 Regionala principer för återvinningscentraler i Stockholms län, Rekommendation Storsthlm